

schrijvende synodes kan dit eveneens worden waar gemaakt, doch te dezer plaatse moge met deze enkele vermelding worden volstaan.

Aanvaardt men de m.i. juiste stelling, dat in het algemeen de Belijdenis rechtsnormen van hogere orde bevat dan de K.O., dan is er nog op te wijzen, waarom een dergelijke bekrachtiging van de tuchtmaatregelen der synodes 1944 e.v. zo uiterst gevaarlijk is. Art. 7 N.G.B. bevat nl. de regel, dat noch de gewoonte, noch de conculien, decreten of besluiten gelijk mogen worden gesteld met de Waarheid Gods. Van deze regel wordt een holle phrase gemaakt bij de synodocratische uitlegging van art. 31 K.O., daar immers daarbij een beroep op Gods Woord pas effect heeft zodra een synode zich met bewijzen overtuigd acht, dat haar handeling fout was. Hierdoor heeft het kerkrecht gezegd over de belijdenis als in 1816. De synode is niet langer meer in de positie van lasthebster, d.w.z. van ondergeschikte, die aan haar meesters, de kerken, verplicht is tot het uitbrengen van verslag op de voorgeschreven wijze (art. 34 K.O.) van de haar opgedragen werkzaamheden, doch zij heeft de rollen omgekeerd: de kerken moeten naar haar pijpen dansen in strijd met 't Schriftwoord: De dienstknecht is niet meerder dan zijn heer, noch de gezant dan die hem gezonden heeft.

Hier ligt naar het burgerlijk recht het criterium: een synode is geen orgaan der kerken; de kerken elk voor zich hebben maar één orgaan: de raad der kerk. Een orgaan heeft steeds geen volmacht tot handelen te krijgen: het heeft volmacht krachtens zijn benoeming op grond van de geldende statuten. Afgevaardigden naar meerdere vergaderingen krijgen steeds opnieuw volmacht tot handelen; zij kunnen niet volstaan met zich op een benoeming als ambtsdrager te beroepen en behoeven in principe dan ook de kwaliteit van ambtsdrager niet te bezitten om als afgevaardigde te worden aangewezen, al schrijft art. 41 K.O. dit als ordemaatregel wel voor. Op de Dordtse synode waren dan ook wel niet-ambtsdragers afgevaardigd.

Ter beoordeling van de al dan niet rechtmatigheid van de uitstoting van Bergschenhoek behoort m.i. te worden onderzocht:

1. of er een geldige reden voor een dergelijke uitstoting aanwezig was van een dusdanig belang, dat die handeling ook gewettigd was;
2. of de uitstoting is uitgevoerd op een wijze, die de toets der redelijkheid en billijkheid kon doorstaan;
3. of de uitstoting geen daad van willekeur ople-

„Anders denken” een beletsel voor „hereniging”?

Iemand schreef mij of ik naar aanleiding van enige vragen zijnerzijds nog wat nader wilde ingaan op de kwestie der z.g. hereniging.

Met alle genoegen

M'n correspondent heeft begrepen, dat ik hereniging onmogelijk zou achten, ook indien de leerbesluiten en de schorsingen en afzettingen voor zover dat nog mogelijk is, zouden worden ingetrokken, omdat, zo schrijft hij, in synodale kringen anders over kerkregering gedacht wordt dan bij ons en er verschillende andere frontverschuivingen zijn aan te wijzen.

Anders gedacht over de kerkregering.

We moeten even weten, wat daaronder te verstaan is.

Ik meen, dat er in de gereformeerde kerken geen twee predikanten zijn, die precies tot in bijzonderheden, gelijk denken b.v. over 't Verbond. Zal de een de ander daarom lastig vallen? Niemand die 't zal aandurven zoets ook maar te beweren. Niemand heeft daartoe 't recht, als de ander niet in strijd komt met Schrift en Belijdenis.

Stel nu echter, dat van twee ambtsdragers de een „anders denkt” dan de ander over, noem nu maar op: Christus' Godheid, en iemand daarvoor denkt en spreekt op modernistische wijze; of over Christus' voldoening, en oordeelt, dat ze aanvulling behoeft door onze goede werken; of dat iemand ontkenne de eenmaligheid van Christus' offerande; of de Schrift-inspiratie loochent, en daardoor dus met Schrift en Belijdenis in strijd komt — zeggen we dan: nu ja, de een denkt wat anders dan de ander?

Zo staat het nu inderdaad met de kerkrechtelijke theorie, die in de gebonden kerken tot norm werd verheven en diensvolgens werd toegepast.

Een synode met eigen macht en staande boven de kerkeraden. Daarom: zwijgen, kerken en kerkleden, als de synode gesproken heeft — aan allen past l o y a l e m e d e w e r k i n g bij de uitvoering van het beslotene. Iemand is overtuigd: wat de synode besloot, gaat in tegen Gods Woord? Dan mag hij (zwijgend) een gravamen indienen bij de volgende synode, maar stemt ze met de ingediende bezwaren niet in, dan past alléén maar onderwerping. Voorts: zwijgen, zwijgen; alleen toen de synode niet langer tegen de stroom op kon, werd de bestraffing van de overtreding van het zwijgverbod niet meer toegepast. Maar nog steeds wordt officieel geëist: onderwerping, minstens de facto, aan hetgeen de synode eenmaal geliefde te besluiten. Dus: ook al zou een synode flagrant ingaan tegen Schrift en Belijdenis, men moet

vert, gelet op verscheidene andere kerken, die tot dezelfde daden of — naar de door de synode aangelegde maatstaven, (waarbij haar gezindheid geen rol speelt) — nog ergere daden waren gekomen en ten aanzien waarvan deze maatregel niet werd genomen, m.a.w. of er wel gehandeld is naar de regel: gelijke monniken, gelijke kappen;

4. of aan alle formele vereisten voor een dergelijke uitstoting is voldaan.

Het boek van Ds H. J. Schilder „Op de Grens van Kerk en Secte” zal over een en ander wel licht kunnen verschaffen.

(Ter voorkoming van misverstand zij na het voorafgaande nog opgemerkt, dat, wanneer een synodale lasthebster buiten haar bevoegdheid handelt, zij uiteraard niet meer als lasthebster haar lastgeesteskerken bindt, doch zichzelf. Door bekrachtiging is, zoals we hebben gezien, eerstgenoemde binding er wel: ratihabito mandato comparatur).

Het is nu tijd om op mijn uitgangspunt terug te komen. Door het verlenen van rechtspersoonlijkheid ex-art. 84 K.O. aan gemeenschappelijke bezittingen wordt voorkomen, dat indien één of meerdere leden van het kerkverband uittreden of worden uitgestoten, zij aanspraak kunnen maken op een evenredig deel dier bezittingen. Ik laat nu even in het midden of deze regeling in ons kerkrecht thuis hoort — er zijn daar zeker argumenten voor aan te voeren — en of art. 11 van de Statuten der Stichting Emeritering, dat wel een vergoeding aan een uittredende kerk toekent niet juist is, gelet op de zelfstandigheid van de plaatselijke kerk. Het zal echter duidelijk zijn, dat volgens het thans vigerende art. 84 K.O. alle synodale kassen en andere goederen, zoals van de Theologische Hogeschool toekomen aan de kerken, die in het verband gebleven zijn. En ik meen door dit opstel althans in beginsel aannemelijk te hebben gemaakt, dat dit recht aan de Vrijgemaakte Kerken toekomt, hetgeen tevens inhoudt, dat de Synodocratische Kerken deze goederen onrechtmatig in haar bezit houden. Qua rechtsbeslissing is de uitspraak van het Hof te Amsterdam inzake Vleuten-de Meern van 17 April 1947, dat de uittredende gemeente geen rechten op de gemeenschappelijke goederen van het verband kan doen gelden, m.i. dus juist.

Ik meende er goed aan te doen het goed recht en niet minder de plicht tot vrijmaking en voortgaande vrijmaking ook in dit opzicht aan te tonen.

Mr L. ROELEVELD.

altijd beginnen zich te onderwerpen.

Dit is niet een kwestie van „anders denken”, waarbij men na enig praten wel tot overeenstemming kan komen.

Hier is de Heilige Schrift in geding, en de Belijdenis, en de Kerkorde.

Beginnen ons aan mensen-uitspraak te onderwerpen? Dit is rechtstreeks in strijd met het eerste gebod van Gods wet. Boven alle mensenwoord staat Gods Woord; alle mij bevelend mensenwoord heb ik aan dat Woord te toetsen. Ons wordt door Christus bevolen eerst (vóór alles) te zoeken in heel het leven en met alle krachten Gods Rijk en Gods recht (Matth. 6:33). Alle dagen van de week. En elk uur van elke dag. En bij alles, dat mensen ons opleggen.

Om 9 uur morgenochtend moet ik bij alle ding, dat om beslissing vraagt, eerst zoeken Gods Rijk en Gods recht. En om kwart over 9 precies zo. En om 7 uur 's avonds niet anders. Wat van God is, heeft voorrang. Al wat van mensen is, komt op de tweede plaats. Daarom nooit beginnen met onderwerping aan mensenwoord. Eerst toetsing van mensenmening aan Gods Woord. Vóór de tweede tafel van Gods wet (verhouding tot de naaste) staat nog steeds de eerste tafel (verhouding tot God). Eerst komen in 't Onze Vader Gods Naam, Rijk, Wil; dan pas komt onze nooddrift. Eer ik mensenwoord gehoorzaam, moet ik weten, wat de Here zegt, of Hij mij toestaat, dat mensenwoord te aanvaarden en er voor te buigen.

En blijkt 't, dat mensenwoord strijdt met Gods Woord, dan mag ik niet zwijgen. Allermint in Gods kerk. Dan ben ik gehouden een meerdere vergadering, die tegen Gods Woord in opstand gekomen is, daarop te wijzen en haar te vermanen, haastig van haar boze weg terug te keren. Maar tevens de kerken, die door zulk een vergadering verleid worden tegen God op te staan, te waarschuwen geen ogenblik de gehoorzaamheid aan mensen te stellen boven de gehoorzaamheid aan God. Is dat revolutie? Dat is kinderplicht. Dat is kinderlijke vrede en kinderlijke gehoorzaamheid jegens onze hemelse Vader, en tevens broederliefde.

De echo van deze Schriftuurlijke taal geeft onze Geloofsbelijdenis in artikel 7; de oudste Nederlandse druk van 1562 heeft daar, als Psalm 62:10 geciteerd is: e n a n h a a r (d.i. der mensen) w i j s h e i d k a n G o d n i e t o n d e r w e r p e n w o r d e n. Zo is het. En daarom hebben wij deze menselijke hoogmoed en tyrannie met alle kracht te weerstaan. — Gelijke taal spreekt ook art. 32 der Ned. Geloofsbelijdenis (Christus, onze enige Meester) en art. 31

Voor 80 jaar

TWEE PRETENDENTEN

Alle schrijver, die geen vreemdeling in ons hedendaagsche Jeruzalem is, weet, dat het groote geschilpunt tusschen de Christelijk-historische richting enerzijds en de revolutionaire groepen anderzijds, ten principale juist hierin ligt, dat wij het Christendom huldigen als het LEVENSBEGINSEL bij uitnemendheid, waardoor geheel de opvatting van het recht, van den Staat en van de wet beheerscht wordt, terwijl onze tegenstanders er slechts de som in zien van eenige bruikbare redelijke beginselen, als daar zijn: matigheid, spaarzaamheid, rechtvaardigheid en nederigheid. Denk aan de schoolwetstrijd over artikel 23, en elk betoog ter staving van dit geschilpunt zou mat zijn.

Dienovereenkomstig was onzerzijds dan ook gesproken van „HET BEGINSEL dat thans heerscht en ontroond moest worden”, waarop we volgen lieten:

„Daartoe nu bieden zich slechts twee wegen aan. Voor de kroon van HET MAATSCHAPPELIJK BEGINSEL zijn slechts twee pretendenten. Men moet of vooruit of terug. Terug naar het CHRISTENDOM, of voortlopend op de baan der revolutie naar het SOCIALISME”.

„Standaard”, 3 Mei.

(Jesus Christus, de enige algemene Basischop en het enige Hoofd der Kerk).

En deze gedachte is voor het kerkelijk samenleven vastgelegd in art. 31 K.O., waarvan het tweede deel door de gebonden kerken volkomen ontkracht is. De zin is bij haar geworden (las men ooit zulke onzin?): je moet aan alle besluiten van de synode gehoorzaam zijn, tenzij deze ze intrekt. En dat noemt men dan: juiste interpretatie, dat schoonschijnend verleidelingswoord van onze dagen, waardoor men klare uitspraken precies het tegenovergestelde laat zeggen van wat er staat.

Van dat tweede deel van art. 31 zelde Prof. Rutgers: dat is een van de beide grondpijlers der Reformatie. Neem ik die pijler dus weg, dan valt daarmee de Reformatie; dan zijn de kerken, die deze sloping toelaten, geen gereformeerde kerken meer.

De synode opperkerkerad? Zodat ze allerlei kerkelijke zaken gaat behandelen en beslissen zonder daartoe door de kerken gemachtigd te zijn? Zodat zij, rechtvaardig tegen art. 79 K.O. in, ambtsdragers gaat schorsen en afzetten? En ten slotte zegt: U kunt er zich maar bij neerleggen, want wat de synode besloten heeft, dat hebben de kerken besloten?

Moeten we nu nog over deze dingen gaan praten? Om dan, in 't allernuistigste geval, te horen: Hé ja, nu U 't zegt, nu zien wij het ook!? Dingen, die al honderd keer, neen wel honderden malen, de gebonden kerken voorgehouden zijn — en daarover nog eens praten? Een compromis is hier niet mogelijk. Er is geen vergelijk mogelijk tussen het „ja!” van de Schrift en het „neen!” van de mens.

P. D.

* Een mogelijk da capo riskeren?

Zolang de gebonden kerken niet royaal hun onschrijftuurlijke kerkrechtelijke regelen intrekken, is „hereniging” uitgesloten.

Wij mogen niet.

Om Gods wil.

Wij mogen niet.

Om der kerken wil.

Want stel eens, dat de kerkrechtelijke norm-verandering en vermindering blauw-blauw gelaten werd, wel dan kon na verloop van tijd weer eens iemand opstaan die Deformatie-brochures ging schrijven à la Hepp, en op de manier van H. H. Kuyper de kerken opzweepte om een onderzoek in te stellen naar afwijking van de „gangbare meningen”, zodat men weer commissies ging benoemen en „leerregels” afkondigen met binding en schorsingen en afzettingen — wat de synode besluit, besluiten immers de kerken? En dan weer de kans lopen, dat getrouwe ambtsdragers en leden als scheurmakers en muikers op de synodale kaak worden gesteld, en beroofd van het hun rechtmatig toekomende kerkegoed aan de verachting worden prijsgegeven?

Vragen is hier antwoorden.

P. D.

* Willen de vrijgemaakten niet het onderste uit de kan hebben?

Zulk een opmerking wordt wel in synodale kringen gehoord.

Is ze juist?

Ik geloof er niets van.

Aan 't genoemde spreekwoord ligt de gedachte ten grondslag, dat iemand al te begerig is; dat hij overvraagt; dat hij meer wil dan hem toekomt.

Ik Ben me niet bewust, dat de vrijgemaakten meer vragen dan ze met Schrift, Belijdenis en Kerkorde in de hand mogen vragen.

En moeten vragen.

Er zijn nu eenmaal in de Gereformeerde Kerken Formulieren van Enigheid. Het accoord van kerkelijke gemeenschap. En een op grond daarvan aanvaarde Kerkorde.

't Gaat er niet om, het onderste uit de kan te willen hebben.